

Posudek konzultanta

na rigorózní práci Mgr. Lukáše Martinka:

"Právo na obhajobu v českém trestním řízení"

I.

Téma recenzované rigorózní práce je aktuální jak z pohledu platné právní úpravy, tak z hlediska úvah o budoucím vývoji trestního řízení. Hlubší zhodnocení tak důležitého tématu jako je právo obviněného na obhajobu v trestním řízení je potřebné pro teoretické objasnění i pro legislativní a aplikační praxi.

Rigorozant správně uvádí, že právo na obhajobu je v moderních právních řádech považováno za jedno z nejzákladnějších práv osoby, proti níž se řízení vede, a za záruku spravedlivého projednání věci. V českém právním řádu je jeho význam umocněn tím, že je toto právo deklarováno v Listině. Nelze také pominout, že právo na obhajobu je součástí mnoha mezinárodních standardů lidských práv a základních svobod upravených smlouvami, jimiž je Česká republika za podmínek článku 10 Ústavy vázána. V současném trestním řízení je význam práva na obhajobu posilován v souvislosti s větším důrazem na kontradiktornost trestního řízení.

Za cíl své práce si autor vytkl podat celistvý obraz daného tématu v české právní úpravě, upozornit na problémy aplikační praxe a nastínit některé náměty *de lege ferenda*. Podle mého názoru se rigorozantu podařilo vytyčeného cíle dosáhnout a předložená rigorózní práce je zpracována na velmi pěkné odborné a literární úrovni.

Autor si tematicky práci rozdělil do úvodu, čtyř kapitol, které jsou dále strukturovány, a závěru.

V úvodu po vymezení cíle své práce podává v první kapitole v úsporné reportážní zkratce obraz práva na obhajobu od Říma do rakouského trestního řádu z roku 1873. Druhá kapitola pojednává o pojmu spravedlivý proces, jehož atributem je právo na obhajobu.

Třetí kapitolu nazval autor „Obecná rovina vymezení práva na obhajobu“ a pojednává v ní postupně o obecných pojmoslovných otázkách, o pramenech práva na obhajobu včetně ústavněprávních a mezinárodněprávních konsekvencí, a o dvou složkách práva na obhajobu, tj. o obhajobě materiální a obhajobě formální.

Črtá kapitola potom podrobnejši rozebírání jednotlivé složky (dílní práva) zásady zajištění práva na obhajobu.

V závěru práce shrnuje poznatky, ke kterým dospěl a uvádí některé náměty de lege ferenda.

Systematiku práce považují za správnou a logickou. Jednotlivé části práce na sebe vhodně navazují. Práce podává celistvý obraz o otázkách vymezených předmětem práce, a to v dostatečném rozsahu.

Autor se na vypracování tématu připravila studiem dostatečného počtu odborných literárních pramenů, s kterými korektně a kreativně pracuje. Práci zhodnocuje i časté používání judikatury Ústavního soudu i soudů obecných.

Práce je napsána živým, čtivým stylem.

II.

Jádro rigorózní práce je v její druhé zvláštní části pojednávající o tzv. materiální a formální obhajobě. V této části práce jsou popisovány, rozebrány a hodnoceny jednotlivá ustanovení trestního řádu a zevrubně rozebírána jednotlivá procesní práva obviněného, která tvoří obsah práva na obhajobu. Rigorozant se zaměřuje zejména na rozbor těch oprávnění obviněného, resp. jeho obhájce, která jsou důležitá z hlediska efektivního uplatnění práva na obhajobu. Zvláštní pozornost věnuje problematice nahlížení do spisu a právu obviněného vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu a k důkazům o nich.

Ve spojitosti s právem obviněného podávat návrhy na provedení důkazů rozebírání zajímavý problém, zda obhájce je oprávněn vyhledávat důkazy a prověřovat pramen důkazu. Zastává správný názor, že obhájce takovou možnost má. Nicméně praxe tohoto postupu často nepoužívá, zpravidla z obavy, aby obhájce nebyl v podezření, že svědka předem ovlivňoval. Autor kritizuje tendenci praxe, podle které má při hodnocení důkazu vyšší hodnotu výpověď svědka, se kterým obhájce před výslechem nehovořil oproti výpovědi svědka, jehož před výslechem kontaktoval obhájce. Pozornost věnuje také problematice § 215 odst. 2 tr. řádu. Toto ustanovení umožňuje obhajobě provést výslech svědka. Autor upozorňuje správně na praktické problémy při provádění obhajoby.

V partii o tzv. obhajobě formální zaujme důkladný, zevrubný rozbor otázky plurality obhájců. Autor obsáhle předeštlí názory nauky i stanoviska aplikační praxe, včetně relevantního nálezu Ústavního soudu.

V závěrečné kapitole věnované shrnutí poznatků, ke kterým autorka dospěl, uvádí několik konkrétních námětů de lege ferenda. Považují je za správné a náležitě odůvodněné.

III.

Závěrem shrnuji: Rigorózní práce Mgr. Lukáše Martinka má velmi dobrou úroveň, a je tedy plně způsobilým podkladem pro ústní obhajobu. Rigorozant prací prokázal, že má hlubší teoretické znalosti, schopnost vytvořit odborný literární text a také odpovídající přehled o aplikační praxi.

Při ústní obhajobě doporučuji vyjádřit se k otázce plurality obhájců a problémům s ní spojeným.

V Praze 17. června 2011

Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.,